

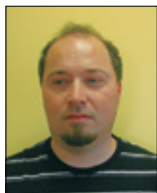
čebelarstvo gradi na mladem satju, ki je pogoj za zdrave in močne družine, samo takšne pa pridelajo kakovosten in neoporečen med. Ves med polnim izključno v tipizirane kozarce za slovenski med. Imamo štiri različne in lepo oblikovane kozarce za slovenski med, na katere smo lahko ponosni vsi slovenski čebelarji, zato vam polagam na srce, da jih tudi uporabljate. Ves med točim izključno v nove kozarce, uporabljam pa tudi nove pokrove; že uporabljenih je zelo malo ali skoraj nič. S čiščenjem nalepk s kozarcev in vnovičnim pomivanjem je tudi preveč dela in stroškov.

Zdaj čebelarim s približno 60 AŽ-panji, tako da tudi v povprečnem letu natočim kar nekaj medu. Ves med, ki ga pridelamo, prodajamo z blagovno oznako »SLOVENSKI MED«. Pridelujemo kakovosten in varen med. Nad

pridelavo izvajamo interni nadzor, čebelarimo v skladu s smernicami dobrih higienskih navad v čebelarstvu, ki temelji na načelih sistema HACCP, zato je za vsak kozarec medu zagotovljena sledljivost. Ugotovimo lahko, kje je pašni okoliš, kje točen, koliko je istega medu, kdaj je bil točen in tudi kam je bil prodan. Vsak kozarec ima svojo zaporedno številko in serijsko lot številko.

Pri prodaji opažam, da stranke vedno več pozornosti namenjajo kakovosti in videzu izdelka. Pri tem mi zelo veliko pomaga tudi blagovna znamka SMGO. Zaradi te znamke lahko med prodam po kak evro višji ceni, če so stranke zadovoljne s kakovostjo, pa se tudi rade vračajo. Zato tudi preostalim slovenskim čebelarjem priporočam: vključite se v blagovno znamko SMGO ter bodite ponosni na svoj med in na našo kranjsko čebelo – sivko! ■

DELO ČEBELARJA

Čebelarjeva opravila v januarju

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Predstavitev

Januar je čas dobrih želja in hkrati tudi čas velikih pričakovanj čebelarja v novem letu. Zame je velik izziv in tudi velika čast pisati mesečna čebelarjeva opravila. Ta bodo letos usmerjena predvsem v tehnologijo čebelarjenja v AŽ-panjih, katere rezultat sta proizvodnja medu in pridobitev rezervnih družin. Čebelarim na južni strani Pohorja na okoli 340m nadmorske višine. Pogoji za čebelarjenje na tem delu pod Pohorjem so relativno dobri, imamo dobro spomladansko pašo, kasneje pašo na smreki in kot zadnjo na kostanju. Če se pomikamo višje v gozdove Pohorja pa imamo tudi pašo na javorju in hoji. S čebelarstvom se ukvarjam od leta 1995. Z očetom sva začela čebelariti s šestimi čebeljimi družinami, vendar so se te do zdaj namnožile v več kot 300 panjev v treh prevoznih zabojnikih, nekaj pa jih je tudi v stalnih čebelnjakih. Čebele, ki jih prevažamo, so naseljene v 11+3-sa-

tne AŽ-panje, za vzrejo rezervnih družin pa uporabljamo polovične 9-satne AŽ-panje. Leta 2010, ko sem se kot vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja zaposlil pri Čebelarški zvezi Slovenije, sem se poklicno začel ukvarjati tudi s čebeljimi pašami. Na podlagi izkušenj pri delu sem pridobil veliko čebelarškega znanja ter ga uspešno vnesel tako v svojo prakso kot v svoje delo s čebelami. Vsi zainteresirani ga lahko pridobijo v obvestilih ONS in na usposabljanjih, zdaj pa tudi v tej rubriki. Ugotovil sem namreč, da je čebelarjenje lahko donosno samo na podlagi znanja.

Januar – čebele mirujejo, čebelarji pač ne

Zadnja leta so podobno kot čebelarске letine vedno bolj nepredvidljiva, zime pa vedno bolj mile. Kljub temu se v tem mesecu po navadi pojavi nekoliko dolgotrajnejša ohladitev in tudi nekaj snega. Ta mesec je sicer za čebele čas mirovanja; družine so tesno stisnjene v zimsko

Čebelarim z 11+3-satnimi AŽ-panji, saj so ti po mojih izkušnjah gospodarnější.

Moja prevozna enota na kostanjevi paši na južnih obronkih Pohorja

gručo, so povečini brez zalege in ob minimalni porabi hrane pričakujejo toplejše dni, ki se bodo morda pojavili že januarja, morda februarja ali pa šele marca. Za naše čebele bomo naredili največ, če jih bomo pustili pri miru.

Če jih do zdaj še nismo opazili, jih tudi zdaj ni treba, temveč to naredimo februarja, ko bo matica ob prvih večjih vnosih svežega cvetnega prahu spet začela intenzivneje zalegati. Občasno obhodimo čebelnjak ali stojišče in preverimo, ali je vse tako, kot mora biti. Snega ni treba odstranjevati, prav tako tudi ni treba ničesar trositi po tleh. Po mojih izkušnjah to bolj škodi kot koristi, saj če raznega listja, žaganja ali drugega materiala natrosimo preveč, le to preprečuje soncu, da bi sneg spodaj hitreje skopnel. V tem mesecu najlaže ugotovimo, ali je lokacija našega čebelnjaka oz. stojišča primerna za čebele. Če je osončena, brez megle in če sneg hitro skopni, je to dobro, če pa pozimi ni sonca in se tam zadržuje še megla, premislimo o morebitni preselitvi. Pozimi so nadloga tudi ptice, ki se zadržujejo v bližini in na bradah iščejo mrtvice. Kako jih učinkovito pregnati, ne vem, vem pa, da je bolje, če v bližini stojišča ne postavljamo krmilnic, ker jih te le še bolj privabljajo v bližino.

Če smo radovedni, kako čebele prezimujejo, lahko uporabimo gumijasto cevko, ki jo potisnemo skozi žrelo in poslušamo njihovo rahlo brenčanje. Skozi žrelo lahko tudi posvetimo z baterijsko svetilko in tako vidimo, koliko mrtvic je na podnici. Na omenjena načina sicer lahko ugotovimo le to, ali je družina živa, to pa je tudi dovolj, ker v tem obdobju tako ali tako ne moremo storiti ničesar. Ob obeh posegih ne trkamo po panjih oz. ne povzročamo ropota. Ko sem začel čebelariti, sem iz radovednosti tudi pozimi odprl kak panj in s svetilko gledal, koliko ulic zaseda družina, vendar sem bil potem le še bolj negotov glede tega, kako se čebele počutijo. Nekatere družine so včasih zasedale zgolj po tri ulice, to pa me je takrat vznemirilo. Kljub temu so se spomladi ob pravilni oskrbi razvile v močne družine, velikokrat celo v močnejše kot tiste, ki so bile številnejše. Zdaj pozimi panjev ne odpiram več in enako svetujem tudi vam, razen če v tem času še opravljate zimsko zatiranje varoj. Tako z manjšo negotovostjo pričakamo pomlad in čas, ko jim spet lahko pomagamo. Ta mesec torej pri čebelah ne počnemo veliko. Lahko se začnemo pripra-

vljati na novo sezono in jo načrtovati, poleg tega pa aktivno tržimo, kar smo pridelali, in se izobražujemo.

Vosek, satniki, izobraževanje

Sam v tem mesecu pripravim vosek, ki sem ga skuhal, in ga menjam za satnice. Svetujem, da uporabljate svoj vosek oz. tistega, ki mu zaupate, da ne vsebuje nikakršnih ostankov. Kupimo ustrezno količino novih satnikov, po potrebi pa tudi panjev in drugega potrošnega materiala. Zdaj je tudi idealen čas za žičenje satnikov, osebno pa to delo z veseljem prepustim preostalim družinskim članom, sam pa na koncu preverim, kako je delo narejeno. Satnik mora biti kakovostno izdelan, luknjice za žico natančno izvrtane točno na sredini, na vsaki strani po 6 krat. Najbolje je če so izvrtane prva in zadnja navpično na sredini pa v obliki dvojnega w saj je s tem kasneje manj možnosti posedanja satov. Po mojem mnenju pa je za posedanje satov v večji meri kriva slaba kakovost satnic kot pa način žičenja. Odkar uporabljam satnice iz lastnega vosa in je teža ene satnice za AŽ-panj od 95 do 105g se mi nobena nikoli ne posede niti pri prevozi. Ker so večeri dolgi, si jih lahko krajšamo z brskanjem po spletu, na katerem je vedno več informacij o čebelah in čebelarstvu nasplo. Udeležimo se tudi občnih zborov čebelarских društev in predavanj, ki jih organizirajo. V čebelarstvu znanja ni nikoli preveč, zato te možnosti izrabimo tako za izobraževanje kot tudi za druženje. Zanimive novosti, ki jih slišimo, v svoje čebelarstvo vnašamo postopno in sproti preverjamo rezultate. Če smo z njimi zadovoljni, jih uvedemo v svoje čebelarstvo, v nasprotnem pa jih opustimo. Pri tem morata biti vsa naša skrb in tehnologija usmerjeni v pridelavo varnih čebeljih pridelkov, tj. pridelkov brez ostankov kemičnih sredstev, ter v vzrejo močnih in zdravih čebeljih družin.

V vprašanje, kateri panj je najboljši, ne bom posegal, sam pa mislim, da je klasični 9-satni AŽ-panj premajhen. Velikokrat me kdo želi prepričati, da je 10-satni AŽ-panj za naše pašne razmere povsem dovolj ter da v večjih panjih čebele samo več pojedjo, da so paše prekratke itd. Vendar če ena družina v večjem panju samo na eni paši prinese po 7–8 kg več medu, se to že splača. Če teh 7 kg pomnožimo s številom družin in zmožek preračunamo v denar, je to čisti bonus. Tudi dela in posegov je manj, ker imajo čebele več prostora za zalego in odlaganje medicine. Več o tem v prihodnjih prispevkih.

Kako bo z medenjem ...?

Januarja lahko tisti, ki jih poleg čebelarjenja zanima še gozdno medenje, ugotavljajo, kako bo z medenjem smreke in hoje. Dobljeni rezultati bodo orientacija, kaj lahko pozneje kje pričakujemo. Na smreki ugotavljamo navzočnost velikega in malega smrekovega kaparja tako, da na stojišču, na katerega vozimo čebele na

Vejica hoje z vidnimi jajčeci zarodnic zelene hojeve ušice

Foto: Pavel Zdešar

smrekovo pašo, ali iz svoje okolice z zdrave in osončene smreke narežemo nekaj do 30 cm dolgih smrekovih vejic, jih damo v vazo z vodo in jo postavimo na toplo. Čez nekaj več kot 14 dni se kapar, če je ta na njih, razvije, tako da ga lahko vidimo. Več kot jih je, boljše medenje lahko pričakujemo in nasprotno.

V tem obdobju lahko medenje hoje ocenjujemo tudi na podlagi števila zimskih jajčec zelene hojeve ušice. Zimska jajčeca zarodnic so na spodnji strani jelovih iglic; velika so 4–6 mm ter temno zelene barve in podolgovate ovalne oblike. Kolikor več jih naštejemo,

toliko boljše medenje hoje lahko pozneje pričakujemo. Tako pri smreki kot pri hoji moramo takšna opazovanja izvajati več let zapored ter vzorčiti in opazovati vedno na istih drevesih. Po večletnem opazovanju bodo naše napovedi za vzorčena območja vedno bolj točne, seveda pa se moramo zavedati, da so to le prve ocene, resnično stanje pa je odvisno od vremenskih vplivov, ki še sledijo. Ta mesec se bomo torej več izobraževali, čebele pa opazovali bolj od daleč, tako da jim bomo zagotovili mir. Sami se bomo postopno – kot tudi one same – pripravljali na toplejše dni. ■

ZDRAVJE ČEBEL

Ukrepi za zaščito zdravja čebel v januarju

Suzana Skerbiš*, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

Januar je po navadi najbolj mrzel mesec, zato ni priporočljivo, da po nepotrebnem posegamo v panje. Čebelja družina je na satih s hrano stisnjena v gručo. Zdravih družin skoraj ne slišimo, le če pihnemo skozi zrelo, se oglasijo z značilnim tihim brenčanjem. Če je družina zdrava, ob toplih sončnih dnevih izletava na čistilni izlet. Čebelje družine, ki jih pestijo različne bolezni (nosemavost, povečana napadenost z varojami in druge bolezni), so med prezimovanjem zelo nemirne. Takšne družine šumijo in izletavajo ob vsaki priložnosti.

Čebelar naj v čebelnjaku mirno in ob čim manjšem vznemirjanju čebel postori samo najnujnejša opravila.

- Med čistilnim izletom naj opazuje čebele.
- Po čistilnih izletih naj nabere vzorec najmanj 100–200 odraslih mrtvih čebel ter ga odda območnemu veterinarju za preiskavo povzročiteljev čebeljih bolezni. Mrtve čebele naj nabere na bradah in podnic

panjev ter pred čebelnjakom. Vzorec mrtvih čebel naj shrani v papirnato embalažo (kuverta, škatlica, vrečka) in nanjo napiše svoje podatke: ime, priimek, naslov, število čebeljih družin in SI čebelnjaka.

- Vsako odmrtnje čebeljih družin naj sporoči veterinarski službi NVI. Priporočam, da čebelar pred obiskom veterinarja v Dnevnik veterinarskih posegov (če tega še ni naredil) vpiše ukrepe, ki jih je izvajal za zatiranje varoj:

- spremljanje napadenosti z varojami (čas spremljanja ter število odpadlih varoj pri posameznih ukrepih);
- zatiranja varoj (čas zatiranja, zdravilo, s katerim je zdravil čebele).

Vsi ti podatki bodo tako čebelarju kot veterinarju pomagali pri iskanju vzroka propada čebeljih družin.

- Ob toplem vremenu naj preveri zalogo hrane v družinah. Predvsem čebelarji na območjih, na katerih je jeseni izdatno medil bršljan, naj preverijo

* Dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Nova Gorica – Sežana

Obvestilo veterinarjev Nacionalnega veterinarskega inštituta VF, pristojnih za zdravstveno varstvo čebel

Čebelarje obveščamo, da lahko redna obvestila s področja zdravstvenega varstva čebel spremljajo na spletni strani Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani: www.vf.uni-lj.si/si/zdravstveno-varstvo-cebel/. Tam bodo našli informacije o pristojnih veterinarjih za področje zdravstvenega varstva čebel, njihovih naslovih in kontaktnih številkah, informacije o veterinarskih izobraževanjih, zdravljenju čebel in prometu z njimi. Na spletni strani bodo objavljeni tudi odgovori strokovnjakov na najpogostejša vprašanja

čebelarjev o zdravstvenem varstvu čebel. Čebelarji in čebelarska društva naj svoja vprašanja posredujejo neposredno pristojnemu območnemu veterinarju VF NVI. Če želijo, da bi bila datum in tema izobraževanja s področja zdravstvenega čebel objavljena tudi v glasilu Slovenski čebelar, se morajo z območnim veterinarjem za izobraževanje dogovoriti najpozneje do 10. v mesecu za naslednji mesec.

*Veterinarji VF NVI,
pristojni za zdravstveno varstvo čebel*